

fastighet: **LARS 3, hus A.**
adress: Stora Östergatan 18
ålder: Före 1828. Ombyggt 1890 (för "Ångmejeri-anläggning"), 1902, 1911, 1936, 1957, 1967.
arkitekt / byggm: Persson (1890), Peter Boisen (1902), Henrik Nilsson (1911), Karl Eriksson (1936), Ivarsson (1957).
användning: Restaurang.
antal våningar: 1
sockel: Svart skiffer med vita fogar, åt gård ej synlig.
väggar: Vit mexisten med brunt trä i korsvirkesmönster, åt gård delvis synligt korsvirke med röd timra och vita putsade fack.
tak: Sadeltak, 2-kupigt rött tegel.
detaljer: Vita hela fönster åt gatan, åt gård blå 2-lufts, blyspröjsade med färgat glas. Glasad ramdörr i laserat trä mot gatan, blå paneldörr mot gård. Brunmålad, tredelad vacker port med speglar. Gammalt fönster i portgången, blåmålat och rikt spröjsat, med beslag från 1860-70-talet. I porten en tavla, daterad 1702, med tysk text om byggherrarna, Hinrich Rogge och Carl Rogge junior.

värdering
kulturhistoriskt (K) **K = 4(gata) 1(gård), M = 2(gata) 1(gård).**
miljömässigt (M): Mexistenen, det falska korsvirket och de hela fönstren döljer effektivt husets ålder och karaktär.

LARS 3 A från NV

LARS 3 A från N PORT

LARS 3 A från SO

LARS 3 A från S

fastighet:

LARS 3, hus A.

forts.

LARS 3 A från SO FÖNSTER

LARS 3 A från SO FÖNSTERBE-
SLAG

LARS 3 A PORTTAVLA

LARS 3 A TAVELTEXT

fastighet: **LARS 3, hus B.**
 adress: Stora Östergatan 18
 ålder: Före 1828. Ombyggt 1903, 1906, 1920, 1921, 1923, 1925, 1936, 1939.
 arkitekt / byggm: Peter Boisen (1906), Henrik Nilsson (1920, 1921, 1923 och 1925), Karl Eriksson (1936), Malte Pålsson (1939).
 användning: Affärslokaler.
 antal våningar: 2
 sockel: Grå puts.
 väggar: Rödbrun grov puts, vit puts mot gård.
 tak: Sadeltak, 1-kupigt rött tegel.
 detaljer: Bruna 1-lufts fönster och stora skyltfönster mot gatan, blå spröjsade fönster mot gård. Glasad ramdörr mot gatan, blå spegeldörr med spröjsat glas mot gården. Fasaden har kraftiga rusticeringar i bottenvåning och i hörnkedjor. Profilerad gesims och gördellist.

värdering
kulturhistoriskt (K)
miljömässigt (M):

K = 3, M = 2.

LARS 3 B och C från NV

LARS 3 B från SO

fastighet: **LARS 3, hus C.**
 adress: Stora Östergatan 18
 ålder: Före 1828. Ombyggt 1903, 1906, 1920, 1921, 1923, 1925, 1936, 1939.
 arkitekt / byggm: Peter Boisen (1906), Henrik Nilsson (1920, 1921, 1923 och 1925), Karl Eriksson (1936), Malte Pålsson (1939).
 användning: Affärslokaler.
 antal våningar: 2
 sockel: Grå puts.
 väggar: Rödbrun grov puts, vit puts mot gård.
 tak: Sadeltak, 1-kupigt rött tegel.
 detaljer: Bruna 1-lufts fönster och stora skyltfönster mot gatan. En handgjord, rikt utsirad ekdörr med facettslipade glas mot gatan. Fasaden har kraftiga rusticeringar i bottenvåning och i hörnkedjor. Profilerad gesims och gördellist.

värdering
kulturhistoriskt (K)
miljömässigt (M):

K = 3, M = 2.

LARS 3 C från N DÖRR

fastighet: **LARS 3, hus D.**
 adress: Stora Östergatan 18
 ålder: 1832, byggherrar Joh.Th.Berlin och A M
 arkitekt / byggm: Elis.Ahlgren. Ombyggt 1890, 1925, 1938, 1959.
 användning: Karl Eriksson (1938).
 antal våningar: Bostad.
 sockel: 1 + delvis inredd vind.
 väggar: Puts, dels svartmålad, dels grå.
 tak: Vit kalkspritputs, grå puts.
 detaljer: Sadeltak, 1-kupigt rött tegel.
 Blåmålade spröjsade 3-luftsfnster mot gård,
 bruna 2-lufts med fnsterluckor mot väster.
 Handgjord, rikt utsirad ekdörr med facettslipat
 fnster. Yttertrappa med fyra steg av kalksten.
 Takkupa mot gård, klädd med röd slåtplåt och
 röd träpanel, blått småspröjsat fnster. Tegelbå-
 ge i fasaden är rest av en port, som gick genom
 huset.
 Utbyggnaden åt väster har vitputsade väggar,
 pulpettak av falsad plåt, blå glasade ramdörrar
 och stora skyltfnster. Används som affärslokal.

värdering **K = 2, M = 1.**
kulturhistoriskt (K) Har även personhistoriskt värde som Charlotta
miljömässigt (M): Berlins födelsehem.

LARS 3 D från SV

LARS 3 D från SO

LARS 3 D från NO

LARS 3 D från O DÖRR

LARS 3 D från O SKYLT

fastighet: **LARS 3, hus E.**
adress: Stora Östergatan 18
ålder: 1702. Ombyggt 1969.
arkitekt / byggm:
användning: Affärslokal, kontor och förråd.
antal våningar: 2
sockel: Svartmålad puts.
väggar: Korsvirke, röd timra med vita putsade fack på långsida, på gavel rött tegel i mönstermurning. Bottenvåning helt vitputsad.
tak: Sadeltak, korrugerad eternit, röd och grå.
detaljer: Blå 4- och 6-delade fönster. Lamelldörr, port och pardörr med fyllningar, målade blå med röda detaljer. Hängslor och dörrbeslag dels gamla, dels av gammal typ. Gavelspets klädd med röd lockpanel. Två halvrunda yttertrappor av tegel. Utstickande bjälkhuvuden. Ståndränna.

värdering
kulturhistoriskt (K)
miljömässigt (M): **K = 1, M = 1.**

LARS 3 E från SV

LARS 3 E från NV GAVEL

LARS 3 E från V DÖRR

LARS 3 E från V PORT

fastighet: **LARS 3, hus F.**
adress: Apgränd 3
ålder: 1840. Ombyggt 1897, 1900, 1923, 1929, 1939, 1969, 1974, 1985.
arkitekt / byggm: Henrik Nilsson (1923), Oscar Isberg (1939), Mats Hultman (1985).
användning: Kontor, lager mm. Byggt som magasin.
antal våningar: 2
sockel: Natursten.
väggar: Rött tegel i bottenvåning, vit puts på ovanvåning.
tak: Sadeltak, rött platt tegel med fals.
detaljer: Blå fönster, dörrar och portar. I ovanvåning åt gård 6-delade rundbågsfönster med omfattningar i oputsat tegel. I bottenvåning 2-lufts tiodelade, liksom dörrarna indragna i fasaden under tegelbågar. Brädport med gamla hängslor. Rundad port med panel i fiskbensmönster åt söder. Portgång genom huset med en sida brädklädd. Vindsfönstren på västgaveln är rundade, med bruna träluckor. Kullersten på hela gårdsplanen. På sydsidan fönster från Mariakyrkan, omhändertagna vid restaureringen 1924.
K = 1, M = 1.

värdering
kulturhistoriskt (K)
miljömässigt (M):

LARS 3 F från N

LARS 3 F från NV

LARS 3 F från S

LARS 3 F från S KUPA

fastighet:

LARS 3, hus F.

forts.

LARS 3 F från S FÖNSTER

LARS 3 F från S FÖNSTER

LARS 3 F från NV GAVEL

LARS 3 F från NV LUCKA

fastighet: **LARS 4, hus A.**
adress: Stora Östergatan 16
ålder: 1833. Ombyggt 1913, 1915, 1929, 1932, 1936, 1937, 1941, 1976, 1980.
arkitekt / byggm: Henrik Nilsson (1913, 1915), Karl Eriksson (1929, 1932, 1937, 1941), Mattsson (1936), Johansson (1976, 1980).
användning: Affärer och bostäder.
antal våningar: 2½
sockel: Brun puts.
väggar: Gul puts, rött tegel mot söder.
tak: Valmat, 1-kupigt rött tegel.
detaljer: Bruna spröjsade 2-lufts fönster, stora skyltfönster i bottenvåning. Glasade bruna butiksdörrar. Yttertrappor av huggen natursten. Profilerad gesims och ett enkelt gördelband. Fyra små takkupor åt gatan, en större åt gård. Hattaffärens skylt gjordes 1920, och följde med då rörelsen flyttade hit från Mattorget.

värdering
kulturhistoriskt (K)
miljömässigt (M):

K = 2, M = 2.

LARS 4 A från NV

LARS 4 A från NV KUPA

LARS 4 A från N HATTSKYLTT

LARS 4 A och B från NV

fastighet: **LARS 4, hus B.**
adress: Apgränd 1
ålder: 1971.
arkitekt / byggm: Johansson.
användning: Bostad och lager.
antal våningar: 2
sockel: Brun puts.
väggar: Gul puts, brun lockpanel i gavelspets.
tak: Sadeltak, rött 1-kupigt tegel.
detaljer: Bruna spröjsade 2-lufts fönster, stora skyltfönster i bottenvåning. Glasad brun butiksdörr. Gammal pardörr, hitflyttad från hus A, med kraftiga dekor-element och gammalt, elegant dörrtrycke. Hus C är garage och bostadskomplement i en våning. Gulputsad vägg och takterrass, med brunt träräcke, över hela takytan.

värdering
kulturhistoriskt (K)
miljömässigt (M):

K = 2, M = 2.

LARS 4 B från S

LARS 4 B från SO DÖRR

LARS 4 B från SO DÖRRDETALJ

LARS 4 B från SO TRYCKE

fastighet: **LARS 5.**
adress: Apgränd 5.
ålder: 1865. Ombyggt 1903, 1977.
arkitekt / byggm: Ulf Henningson (1977).
användning: Bostad.
antal våningar: 1½, 2 mot gård.
sockel: Gråmålad puts.
väggar: Vit puts, gavel grå puts och vitmålad träpanel.
tak: Oliksidigt sadeltak, svart glaserat 1-kupigt tegel.
detaljer: Blå 2-lufts-fönster. Blå spegeldörr med halvrunt spröjsat fönster. Kupa mot väster, klädd med brun lockpanel. Profilerad gesims. Mur med blå smidesgrind och krönt med taktegel.

värdering
kulturhistoriskt (K)
miljömässigt (M): **K = 3, M = 1.**

LARS 5 från NV

LARS 5 från V KUPA

fastighet: **LARS 6, hus A.**
adress: Pilgränd 6
ålder: Före 1832. Ombyggt 1918, 1967, 1984.
arkitekt / byggm: Henrik Nilsson (1918).
användning: Matservering.
antal våningar: 1+ frontespis.
sockel: Svartmålad puts.
väggar: Ljusblå puts med vita dekorelement, åt gård korsvirke med röd timra och vita putsade fack.
tak: Sadeltak, 1-kupigt rött tegel. På frontespisen röd falsad plåt.
detaljer: Blå 2-lufts-fönster med spröjsad överdel. Rikt snidade pardörrar, målade i blått och rött, med fönster. Åt gård halvdörrar med fiskbensmönstrad panel, hängslor och dörrtrycken av gammal typ. Vita slätputsade dörr- och fönsteromfattningar. Vit profilerad gesims. Portgång genom huset längst i norr. Kullersten på gården.

värdering
kulturhistoriskt (K)
miljömässigt (M): **K = 1, M = 1.**

LARS 6 A från SO

fastighet: **LARS 6, hus B.**
adress: Apgränd 7
ålder: Före 1832. Ombyggt 1918, 1967, 1984.
arkitekt / byggm: Henrik Nilsson (1918).
användning: Bostad.
antal våningar: 1½
sockel: Svartmålad puts.
väggar: Ljusblå puts med vita dekorelement, åt gård
korsvirke med röd timra och vita putsade fack.
tak: Sadeltak, 1-kupigt rött tegel.
detaljer: Blå 2-luftsfnster med spröjsad överdel. Åt gård
blyinfattade fnster. Rikt snidade pardörrar, må-
lade i blått och rött, med fnster. Yttertrappa av
kalksten. Liten plåtklädd kupa mot öster.

värdering
kulturhistoriskt (K)
miljömässigt (M): **K = 1, M = 1.**

LARS 6 B från SO

LARS 6 B från NV

LARS 6 B från V DÖRR

LARS 6 B från S DÖRR

fastighet: **LARS 7, hus A.**
adress: Pilgränd 4.
ålder: 1883. Ombyggt 1904, 1909, 1919, 1926, 1929, 1932, 1960, 1962.
arkitekt / byggm: Byggherre C. F. Brüdigam. O. Henriksson (1904), Henrik Nilsson (1919), Oscar Isberg (1926), Adamsson (1932), Yngve Larsson (1960, 1962).
användning: Affär, kontor, bostäder.
antal våningar: 2½
sockel: Mörkröd puts.
väggar: Mörkt rosa puts, gulrött tegel mot gård.
tak: Sadeltak, svart falsad plåt.
detaljer: Bruna fönster, hela på ovanvåning, på bottenvåning 2-lufts spröjsade. Stora skyltfönster och glasad ståldörr till affär. Brun pardörr med speglar och spröjsat överljus. Portgång genom huset (gjord 1904), klädd med gult fasadtegel och med brun brädport. Gesims oputsad i gulrött tegel, avtrappad och med dubbla sågtandsnitt. Gavelspets dekorerad med gesims, bjälklagsband, ett runt fönster och bokstäverna "C.F.B. 1883".

värdering
kulturhistoriskt (K)
miljömässigt (M): **K = 2, M = 2.**

LARS 7 A från S

LARS 7 A från NV GAVELSPETS

LARS 7 A från NV GAVELGESIMS

LARS 7 A från SO GESIMS

fastighet:

LARS 7, hus A.

forts.

LARS 7 A från O DÖRR

fastighet:

LARS 7, hus B.

adress:

Pilgränd 4

ålder:

1965. Norra delen 1919 (byggt som litet stall), ombyggt 1937.

arkitekt / byggm:

Yngve Larsson (1965). Henrik Nilsson (1919), S. Persson (1937).

användning:

Glasmästeri och lager, ljudstudio.

antal våningar:

1

sockel:

väggar:

Vitmålade puts.

tak:

Platt tak. På norra delen mansardtak, svart falsad plåt.

detaljer:

2-lufts spröjsat fönster.

värdering

K = 5, M = 4.

kulturhistoriskt (K)

Norra delen dock K = 3.

miljömässigt (M):

fastighet: **LARS 8, hus A.**
adress: Pilgränd 2.
Ålder: Ca 1520. Ombyggt 1882, 1895 och 1934. Helt restaurerat 1946 – 48, då till banklokal och bostad.

Arkitekt / byggm: Karl Eriksson (1934), Rune Welin (1947).
Användning: Kontor, bostad.
Antal våningar: 2
sockel: Rödbrunt fotträ.
Väggar: Korsvirke, rödbrun timra med rött tegel i fyllningarna.

Tak: Sadeltak, 1-kupigt rött tegel.
Detaljer: Fönster av olika ålder, åt norr blyspröjsade smårutiga från 1947. Glasade teakdörrar mot gård. Öppen trätrappa med loftgång på baksidan upp till bostadsdelen. Ovanvåning utkragande c:a 3 dm med vackra knektar i form av stilicerade djurhuvuden.

Värdering
kulturhistoriskt (K) **K = 1, M = 1.**
miljömässigt (M): Gården är förklarad som byggnadsminne.

LARS 8 A från NV

LARS 8 A från NO

LARS 8 A från O FÖNSTER

LARS 8 A från NO KNEKT

Fastighet: **LARS 8, hus B.**
adress: Pilgränd 2.
Ålder: Ca 1480. Ombyggt 1934. Helt restaurerat 1946 – 48, då till banklokal och bostad.
Arkitekt / byggm: Karl Eriksson (1934), Rune Welin (1947).
Användning: Kontor, bostad.
Antal våningar: 2
sockel: Grå puts.
Väggar: Korsvirke, rödbrun timra med rött tegel i fyllningarna, delvis mönstermurade fack.
Tak: Sadeltak, 1-kupigt rött tegel.
Detaljer: Fönster av olika ålder, de små på ovanvåningen åt gatan har träluckor med gamla hängslor. Åt gårdssidan vita 1-lufts-fönster. Öppen trätrappa med loftgång på baksidan upp till bostadsdelen. Ovanvåningen är kraftigt utkragande, c:a 7 dm, uppburen av enkla knektar.

värdering
kulturhistoriskt (K) **K = 1, M = 1.**
miljömässigt (M): Gården är förklarad som byggnadsminne.

LARS 8 A och B från NO

LARS 8 B från O FÖNSTER

LARS 8 A från NO UTKRAGNING

LARS 8 B från SV

fastighet: **LARS 8, hus C.**
adress: Stora Östergatan 20-22
ålder: 1947.
arkitekt / byggm: Rune Welin.
användning: Affärslokal, bostad.
antal våningar: 2½
sockel: Grå betong.
väggar: Grå betongbalkar i korsvirkesmönster, rött tegel i facken. Rött tegel mot gård.
tak: Sadeltak, rött 1-kupigt tegel.
detaljer: Vita fönster, hela åt gatan, 2-lufts åt gård. Glasade ramdörrar i teak. Skjutport åt gatan, kopparklädd, dekorerad med mjuka romber. Ovanvåningen utkragad mot norr, på knektar av betong. Balkong med brunt träräcke längs hela gårdssidan. Två kopparklädda kupor mot söder.

värdering
kulturhistoriskt (K)
miljömässigt (M):

K = 3, M = 2.

LARS 8 C från NV

LARS 8 C från N PORT

LARS 8 C från S

fastighet: **LARS 8, hus D.**
adress: Stora Östergatan 20-22
ålder: 1963.
arkitekt / byggm: Rune Welin.
användning: Kontor, affärslokal.
antal våningar: 2
sockel: Grå cement.
väggar: Korsvirke med svart timra och grått tegel i fyllningarna, rött tegel mot gård och på gavel.
tak: Sadeltak, rött 1-kupigt tegel.
detaljer: Vita 1-lufts fönster, stora skyltfönster i bottenvåning mot gata. Vita glasade ramdörrar, teakdörr. Ovanvåningen utkragande, på enkla bruna knektar. Markiser över fönster mot söder. Här låg tidigare ett mycket vackert affärs- och bostadshus, byggt 1891, med två utsmyckade burspråk och ett elegant mittorn ut mot Stora Östergatan.

värdering
kulturhistoriskt (K)
miljömässigt (M): **K = 3, M = 3.**

LARS 8 D från NV

fastighet: **LARS 8, hus E.**
adress: Pilgränd 2
ålder: 1962.
arkitekt / byggm: Rune Welin.
användning: Garage, soprum.
antal våningar: 1
sockel:
väggar: Grå ädelputs.
tak: Pulpettak.
detaljer: Två bruna garageportar.

värdering
kulturhistoriskt (K)
miljömässigt (M): **K = 5, M = 4.**